

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre... 16 kor.
Negyedévre... 4 "

Helyben házhoz hordva:
Egész évre... 20 kor.
Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
Egész évre... 24 kor.
Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétidő és
ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 28.

Kodifikáció.

Werbőczy életrajzában olvassuk, hogy hatalmas művének megírása után az egész művelt világ, de különösen a németek elragadtatással üdvözölték a magyar jogtudóst.

Ide s tova 400 esztendeje az üdvözlő iratoknak s azért még ma is, mikor jogi dicsőségünket emlegetjük, Werbőczy névével kezdjük és jóformán végezzük is. Azóta csak egy európai bírú kodifikátorunk akadt: Csemegi. Az ő művével még megtörtént az, hogy lefordították francziára is, mely ellen pár évvel életbelépése után már alapos kifogásokat tettek minden oldalról.

Régen érzett igazságot mondott ki Emmer Kornél remek beszédében, mikor odamutatott újabb törvényhozásunk egyik nagy hiányára: hogy kodexeink rövid életűek.

Még ehhez fölvehette volna Emmer azt a kérdést is: van-e nekünk egyáltalán szükségünk rendszeres kodifikációkra? Okvetlenül szükséges-e a magyar jog valamennyi vidékét §-okba szedve, újra rendszerbe foglalva kitálatni?

Érdemes volna a képviselőházban jelenleg folyó igazságügyi vitának erre a kérdésre is kiterjeszkedni.

Nagyon jól hivatkozott Emmer a német jogfejlődésre. Ott §-on alapult minden kezdettől fogva, nem is kellett tehát eltérni a régi rendszertől. De Magyarországnak ezzel a §-os rendszerrel semmi kapcsolata sincs. Nálunk nemcsak a törvények szabályozták a jogéletet, hanem

ellenkezőleg, az élet szabályozta a törvényt. Rendszeres §-okba öntött jogszabályt csak akkor hoztak nálunk, mikor arra okvetlenül szükség volt. A többit megtette a szokás, a bírói gyakorlat, sőt olyan sajátos kivételes állásu jogkönyv is, mint Werbőczy hármaskönyve.

Ez a magyar jogfejlődés képe 1848-ig. A forradalom után bekövetkezett szomorú viszonyok egyik nagy csapása nyilatkozik abban, hogy bár nem vesztettük el magyar államiságunkat, de elvesztettük magyar gondolkodásunkat. Nem szoktunk hozzá a német hivatalnokokhoz, de hozzászoktunk a német bürokratikus rendszerhez. Nem vette be a gyomrunk az osztrák törvényeket, de vérünkbe szívódott a német gondolkodás.

Ennek szomorú következménye az, hogy ha új magyar törvényt akarnak készíteni jogászaink, akkor előveszik a német bírói törvényeket és Ballagi szótárát s ezekből készülnek eredeti magyar kodexeink.

Nincs mit csodálni aztán, ha a megkezdett uton megállunk nem lehet s a német jogfejlődés ellenállhatatlanul von magával bennünket is, akár van rá szükségünk, akár nincs. Váltó- és kereskedelmi törvényünket akkor kellett újból megcsinálnunk, mikor a németek már elkészítették az övéket. Mikor pedig kiderült, hogy a remekbe készült német kereskedelmi törvényben hatalmas foltok vannak s mikor a németek megint új kereskedelmi törvényvel lepik meg a világot: akkor egyszerre nálunk is mindenféle hiányokat fedeznek föl s hevesen követelik a reformot, a régi törvény megújítását.

Mig a németeknek semmi baja, mi is egészségesek vagyunk; de a mi elkezdek nekik fájni, azt rögtön fájlaljuk mi is.

Ezért készült német kaptára minden nagyobb törvényünk, ezért lett német utánzattá két legújabb törvénytervezetünk: a polgári perrendtartás és a polgári törvénykönyv. Ezek közül csak az utóbbiban van némi eredeti magyar jelleg: az a nyakatekert, értelmetlen túlzó orthologus nyelv, mely a kifejlett magyar jogi nyelv eddigi kifejezéseinek egy részét a bundaszag kedvéért elvetve, népies helyett mesterkelt, magyaros helyett terjengős lesz. Ha ezzel a szöveggel fogadják el, legalább lesz benne magyar speczialitás; hanem bár ne volna benne ennyi sem.

Mi megéltünk 1848-ig kodifikált jog nélkül; Anglia maig megélt nélküle s jogrendszere szilárdabb, mint a németeké az ő örökké változó, de örökké merev §-aikkal.

Jó lesz a képviselőház igazságügyi vitája alkalmával ezzel a gondolattal is foglalkozni. Ha egyéb hasznunk nem lesz belőle, legalább megismerjük saját önállóságunkat, elszégyeljük magunkat — s ez is valami a jövő érdekében.

A szegyeteljes jelen miatt előmlő pír az arczon szebb jövő hajnalpírja szokott lenni.

—r.

A katolikus autonomia.

Budapestről értesítenek bennünket, hogy az autonómiai hármashatózás, úgy a kormány, mint a püspöki karral befejezte a tárgyalásokat. A püspöki karral a legutolsó tanácskozás e hó 14-én volt Schlauch bíbornok-püspök lakásán, amelyben úgy az auto-

A „TISZÁNTÚL” TARCZÁJA.

Nápolytól — Bajaeig.

»Vedere Napoli e poi morire» — Nápolyt látni s azután meghalni — tartja az olasz szólás. Azonban erős a gyanúm, hogy amikor e mondat keletkezett, Itália még tényleg az »örök tavasz« hazája volt, vagy aki először kimondta, szebb napokat talált Nápoly öblében. Mert bizony, mi tagadás benne, mi az örök tavaszt, de még a muló tavaszt se seholsem találtuk. Hóval takart hegyek kísérték utunkban, fehérbe öltözött még a Vezuv is fogadásunkra. A ki csupán azért utazik Nápolyba ilyen időben, mert így hozza magával az uri passzió, dörmögve tekint szét a zugó tenger partján s mihamar »vale«-t mond az örök tavasznak, a ki azonban nemcsak látni, szórakozni, de tanulni is akar, meg fog barátkozni e nem éppen barátságos viszonyokkal is. A büszke Anjouk lészke: a castel nuovo, az új Itália kincses

háza, a »nemzeti muzeum« hózivatarban is megtekinthető; meg ha fordul az idő, s kikapcsol a nap, egy kis látogatást is tehetünk a bajaei öböl felé.

És éppen így történt. Bár csipős az idő, s hűvös szél fujdogál a tenger felől, de előtört a nap is a szürke felhők mögül, élni kell a kedvező alkalmat. Hátha holnap újra a hólepel borítja az egész Nápolyt. A megtekinteni való feledtetik velünk az idő mostohaságát. Nagy ügyel-bajjal, csaknem karhatalommal, kocsit kerítünk.

Még el sem hagyjuk Nápolyt, még a pompás új paloták, s szebbnél-szebb nyaralók között járunk, már is egy nevezetes helyhez értünk. Ott a domb oldalában van egy sírhalom, örökzöld pineák, virágágyak között. Vergilius nyugvóhelye az. Mikor megírta legnagyobb munkáját, a rómaiak nemzeti époszát, az »Aeneis«-t, mielőtt a végső simitást megtette volna, fel akarta keresni azokat a helyeket, melyeket történelmi színterül választott. Görögországba sietett, de utközben hirtelen rosszul lett, ál-

lapota egyre aggasztóbbá lett, vissza kellett térnie. De Rómát többé meg nem láthatta, óhajához képest itt Parthenope városában, melyet oly igen kedvelt, a bájos öböl felett temették el.

A szabadba értünk. A tengert elhagytuk, jobbra-balra ezitromfák zöldelnek, ágaik közül kíváncsian kandikálnak ki az érett gyümölcsök. És íme az uton majd mellettünk, majd előttünk két exotikus öltözötű olasz tánczoló egy vedlett kintorna kínos nyekergése mellett. Csak éppen, hogy megtudunk tőlük szabadulni, még a kocsinkra is felkapaszkodnak. Mert e dologkerülő, renyhe népségnek nem a legerősebb erénye a szerénység és a komoly munka.

Ethagyjuk Bagnolit, csakhamar feltűnnek Pozzuoli síma fedelű háza. A rómaiak Puteolinak hívták, egyik legtekintélyesebb kikötő városuk volt. A régi világból alig maradt valami, csak éppen az ampitheatrumot érdemes megtekinteni. A város tulsó végén, az utunk felett, az omladékokon épület-romokat véleek felismerni. És sejtelnem nem csalt. A »leg-

Uj üzlet!

Ugy helybeli, valamint vidéki nagyobb megrendeléseknél külön kedvezmény.

Van szerencsém mély tisztelettel tudatni, hogy *Olaszi, Fő-utca (Orsolya szüzek zárdájával szemben)*

Fűszer- és esemege-üzletet

nyitottam, melyben rendkívüli olcsó árak mellett pontos kiszolgálást ajánlva, egy próba bevásárlást kér

Czillér Vincze,

Nagyvárad,

Olaszi, Fő-utca.

nomia bizottságnak, mint a püspöki karaak tagjai részt vettek. A küldöttek e tanácskozmányban véglegesen megállapodtak, a megállapodásokat most szövegezik a püspöki karnak küldöttei. A jövő héten ismét összejönnek a küldöttek s akkor eljők fognak terjesztetni a már szövegezett megállapodások s remélhetőleg az összes küldöttek által el fognak fogadtatni. Az így szövegezett megállapodásokat át fogja venni Szapáry Gyula gróf, az autonómiai kongresszusnak elnöke s közölni fogja a 12-es illetve a 27-es bizottsággal. Ilyenformán a további tárgyalásoknak már semmi sem fog utjában állani s márczius hónapban valószínűleg maga az autonómiai kongresszus is össze fog hivatni.

Válasz interpellációkra.

Ugron Gábor tudvalevőleg Hegyi Antal csongrádi plebános ismert elővezetési ügyében meginterpellálta az illető minisztert. Erre az interpellációra, mivel az elrendelt vizsgálatot már megejtették, szombaton felelni fog — nem Széll Kálmán miniszterelnök, mint ma írták, hanem Plósz Sándor igazságügyminiszter. Ez alkalomból regisztráljuk azt a jelentést is hogy a közelebbi napokban a kabinet több tagja fog felelni a hozzájuk intézett interpellációkra.

Változások a főispáni karban.

Képviselői körökben elterjedt hírek szerint Horváth Bélának, a jelenlegi honti főispánnak Esztergomba való áthelyezése már a legközelebbi napokban meg fog történni. Honti körökben elterjedt hírek szerint Horváth helyére Lits Gyula országgyűlési képviselő fog kinevezetni, ki azonban ezt a hírt a maga személyére nézve megczáfolja.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, febr. 28.

A Ház Perczel Dezső elnöklése alatt ma az igazságügyi tárca költségvetésének tárgyalását folytatta.

Napirend előtt Apáthy Péter az összeférhetlenségi bizottság jelentését terjesztette be,

mely gróf Apponyi Albert, Tisza Kálmán, Ugron Gábor, Horánszky Nándor és Györy Elek ügyére vonatkozott.

Az igazságügyi tárcához ma elsőnek Fassié Tódor szólott hozzá. Az igazságügyminiszter pénzbeli segédeszközök hiánya miatt az adminisztratív téren képtelen segíteni a személyzet elégtelenségén. Ez nemcsak a bírói karra nagy baj, hanem magára az országra is, mert a bírói függetlenség foszlányokra tépése magát az alkotmányt is fenyegeti. Aggályai vannak, hogy a mai rendszer beamterekké fogja átszűrni az alsóbb bírakat, a beamterek minden hibájával. Kívánja, hogy a bírák helyzetét rendezzék. A költségvetést egyébként elfogadja.

Utánna aztán Major Ferencz beszélt, a ki főleg azt fejtegette, hogy a magyar igazságszolgáltatás nagyon drága.

Ma általában élénkebb volt az élet künn a folyosón, a hol a képviselőket élénken foglalkoztatta az agráriusok mozgalma.

Az igazságügyi költségvetés általános tárgyalása előreláthatólag még ma befejeződik, ha csak Major Ferencz ki nem beszél az egész ülést.

Szólásra még csak Molnár János és Páder Rezső vannak föliratkozva.

Szünet után Molnár Jenő szólalt fel a tömegmondnoki intézmény ellen.

Kola János az igazságügyi reformokat sürgeti. Pável a Visontai javaslatát támogatja, mely után elnök a vitát berekesztette.

Emmer Kornél ülés végén a Visontai által félreértett szavait magyarázza.

A törvényszéki palota menyezete.

— Az államépít. hivatal védelme. —

Megemlékeztünk részletesen arról a hallatlan dolgról, hogy az alig pár éves kir. törvényszéki palota másodemeleti menyezete egy helyen beomlott s az egész emelet menyezet-gerendázata elkorhadt.

A m. kir. államépítészeti hivatal főnöke védelmébe veszi az alábbi levelében azokat a tényezőket, akik az építkezés ellenőrzésével vannak megbízva s kijelenti, hogy kellő tudomással bírtak a gerendázat roszaságáról és éppen

ezért tartottak vissza 40,000 forintot a vállalkozóktól.

Hát az ugyan keveset változtat a dolgon mert az a fő, hogy egy ilyen új épület már is rosz.

Tegnap már költöztették le az egyes hivatalokat az életveszélyes II-ik emeletről az I. emeletre, vagy a földszintre. Ujabban ismét megvizsgálta a menyezetet May Sándor kir. főmérnök s kijelentette, hogy az összes II. emeletet ki kell üríteni s azon hivataloknak is le kell költözni, amelyeket előbb meg akartak hagyni a II-ik emeleten. Képzeltető, hogy milyen állapotok vannak aztán a költözés folytán. Némely helyen egy kis szobában hárman négyen szorongnak.

Tegnap már intézkedtek a kijavításról. Az egész tetőzetről lehordják a burkolást képező téglát s azután a gerendákat kicserélik.

Az államépítészeti hivatal főnöke által a következő levél közlésére kértünk fel:

Tekintetes szerkesztőség!

A nagyváradi kir. törvénykezési épületben előfordult menyezet-gerenda leszakadásáról némileg téves hírek jelentek meg a helyi lapokban, miért is szükségesnek tartom a tek. szerkesztőséget felkérni, sziveskedjék a közönség megnyugtatása és felülvizsgálatot teljesítő műszaki közegeknek reputációja érdekében b. lapjának legközelebbi számában a következő helyreigazító soraimnak helyt adni.

Az 1899. évi január hó 15. és következő napjain felvett felülvizsgálati jegyzőkönyv tanúsága szerint az eljárt bizottság a csapos gerenda-menyezetéről a következőket mondja:

»Az építési napló 92. lapján történt bejegyzés, de építési ellenőr szóbeli előadása szerint is, a csapos fődéngerendák megvizsgálása elhelyezésük előtt gondosan eszközöltetett, s csakis egészségesnek látszó gerendák alkalmaztattak. Mindazonáltal a felülvizsgálat alkalmával a padlástérben mintegy 20—25 helyen eszközölt csapos gerenda felbontásoknál, egyes gerendák felső részeiken és végeiknél a korhadás nyomait mutatták, s azon aggodalomra adtak okot, hogyha további korhadásuk valami módon meg nem akadályoztatik, néhány év alatt kicseréltetésük elkerülhetetlenül válik.«

Ezen leletre Schiff-r Miksa vállalkozó a jegyzőkönyvbe a következő megjegyzést írta be: »A 19. oldalon a csapos gerendára tett megjegyzésre tekintettel, a nyár folyamán az egész gerendázatról a feltöltést successive le-

elegánsabb» szónok, Ciceró házának maradványai azok. Egy árva gázlámpa buslakodik előtte nagy magányosságban. Mi sem zavarja nyugalmát, mint olykor-olykor a »cumaei« vicinális.

A tengerpartra jutunk. Feltűnik előttünk egész pompájában a bajaei, a misenumi-öböl, amott napnyugta felé határvölgyet képez a Vergilius megénekelte misenumi hegyfok. De ne siessünk oly nagyon, hiszen nyomon követik egymást az ókori emlékek.

Kicsi, félkörben, alig pár ölnyi széles földnyelvvel elválasztva a tengertől, kéklük a lucrinusi tó. Fodros hullámai pajkosan játszanak a hűvös szellővel. A régi római már neve hallatára is boldogságban uszott. Itt termelt az osztriga, az inyencz világnak e kedvencz eledele.

A Lucrinus-tava éjszakai partján egy szűk kapun át völgykötletbe jutunk. Narancs és olajfák koszoruzta hegyek közepette egy kerek tó terül el, ábrándosan, mozdulatlanul. A tengert korbácsoló szelek ide nem juthatnak. Veszedelemes, rettenetes hely ez. Feneketlen vízben az állat meg nem él, felette meg hátunk át nem repülhet. Mérges a kigözlőgé, gyilkos a párája, holtan hullnak belé. Itt van az alvilág lejárata.

Amott a déli oldalon egy közel 100 öl hosszú barlang, ott van a mindentudó Sibylla lakása. Ott a jósnő fürdője, lent a mélyen a

Styx hőmpölyög, hol Chaaron végzi buzgón a csolnakos tiszteit. Így tartotta mindezt a rómaiak hite, vallása s e hiedelemnek adott kifejezést Vergilius, a koszorús költő, említett »Aeneis«-ében. Az Avernus tava ez, amelyről szállottunk, ő maga s környezete félelem tanója.

A hirhadt barlangot mi is felkeressük. Hogyne mennénk oda, ahol Aeneas is járt mikor az alvilágba leszállt, hogy lássa azokat a hősokeket, kik ágyékából fognak majd származni s dicsővé teszik a római nevet. Az igaz, hogy foszlik a poézis, a mint vezetők fáklyával indul a tulvilági utra s bátortalanul feltekintve, téglá boltozatot látunk felettünk. De vezetők nem jön zavarba: »Nero csináltatta, mondja — mikor egy földrengés nagyon megrongálta. Ő pedig különös tisztelője volt Sibyllának s nem engedhette, hogy jósnője háza romokban heverjen.«

Szóltanul folytatjuk tovább utunkat, a magyarázat teljesen kielégített. Csak a nagy cseppek koppanása hallszik. »Itt az alvilág kapuja« kiált vezetők s a fáklyafény mellett egy szűk nyílást mutat a barlang oldalában. »Tessék besétálni« szólal meg hátunk mögött egy öblös torok. Meglepetve tekintünk hátra s két marcsona olasz állott előttünk. Mintha csak a földből nőttek volna elő. Váltig erősítik, hogy mily kényelmes a lejárát, megmutatják a jósnő fürdőjét, a Styxet, csak éppen a Charont nem emlegetik, aki által vinne csol-

nakjával a tulsó partra. Hol a vezetőre tekintünk, hol a két olaszra, no meg a fáklyára, a mely már felénél jóval alább égett, pedig a mellett még vissza is kell mennünk.

»Sietős az utunk, messze kell még mennünk« mondogatjuk nekik s nem törődve hangos nógatásaikkal, sietünk kifelé. Mire a beszürdő napvilágot meglátjuk, kialszik a fáklya. S csak a tó partján lélegzünk ismét bátorságosan.

Megkerüljük a Lucrinus-tavat, s tíz percz alatt elérjük Bajae. Ez volt a rómaiaknak kedvencz fürdőhelye, Abbaziája, Rivierája. Itt találkozott az előkelő világ színe-java. Az volt az uraság valódi criteriuma, ha csinos kis villája avagy palotája volt itt valakinek. Félkörben merül be a hegy oldalába a bajaei öböl, fölötte, körötte pompás-pompásabb nyaralók tündököltek a déli nap fényében, lenn a hegy tövében vonult meg a gazdag kis város, Bajae. Most a villáknak csak romjait avagy még azokat sem látom, a város helyén pedig pár ócska, ronda ház buslakodik nagy szegénységben.

Éppen egy a tengerbe merészen kiszökő ormon állok, szemben a misenumi-fokkal s Bacoli kedves kis kikötőjével. Emitt közvetlen a tenger felett Nero császár palotája állott, amott a hegy oldalban Hortensius szónok villája pompás kis kertjével, melyet igazi nagy ur módjára borral öntözgetett. Egy sirhalmot is látok, legalább annak mondják.

hordatom s a mennyiben 1—2 csaposgerenda korhadás nyomait mutatná — azokat kicseréltetem.*

Az említett jegyzőkönyv végén a felülvizsgáló javaslatában a következők foglaltatnak:

»A 19. és 20. lapon előadott, hogy a menyezeti csaposgerendák több helyen a korhadás nyomait mutatják. Erre vonatkozólag érték csökkenést megállapítani nem lehetett, mert ha az a korhadás tovább fog terjedni, akkor nem értékcsökkenésről, hanem az összes csaposgerendázat kicseréléséről lehet csak szó. Minthogy ennek szükségét pedig még ez idő szerint megállapítani nem lehetett felülvizsgáló javaslatba hozza, miszerint tekintettel arra, hogy a kőműves-ács-asztalos és padozó munkákért Schiffer Miksa mérnök vállalkozó különben is 3 évi jótállással tartozik 178/1896 és 6/897. igazságügyi letét napló számok alatt letett 40000 forintnyi egész biztosítéka a munka befejezésétől azaz 1898. évi október hó 15-ikétől számított 3 évig, vagyis az 1901-ik évi október 15-ike után megtartandó »Utófelülvizsgáló-ig visszatartassék s annak eredménye szerint adassék vissza vállalkozónak. Mely intézkedésen nem változtathat azon körülmény, hogy egyes munkák utófelülvizsgálata a szerződés értelmében befejezési naptól számított 1 illetve 2 év letelte után fog meg-ejtetni.*

Az 1900. évi január hó 28-án megtartott a vas, kőfaragó, bádógos, mázó, lakatos, szobafestő, terazzo és aszfalt, továbbá a kályhák, lágszesz és vízvezetési munkákról felvett utófelülvizsgáló jegyzőkönyv szerint a II. emeleti menyezeten kisebb vakolat repedések konstatáltak, miért is a műszaki véleményben az utófelülvizsgáló eszközölt műszaki tisztviselő e helyen a következőket mondja:

»A mi a biztosíték kiadását illet, erre nézve alólírott azon véleményét, melynek fenti törvénykezési épületről 1899. évi január hó 15-én felvett felülvizsgáló jegyzőkönyv 36-ik lapján megírott műszaki véleményben már kifejezést adott, továbbra is fenntartja, s a 40.000 frtnyi egész biztosítéknak 1901-ik évi október hó 15-ike után megéjtendő utófelülvizsgálóig visszatartását javasolja annyival inkább, mert a jelen utófelülvizsgáló »Lelet«-ében említett s a II-od emeleti helyiségek menyezetének repedései és hullámosságára vonatkozó észleletek alólírottat azon nézetben, hogy a menyezeti g rendánál a 3 év letelte után tetemes korhadások fognak mutatkozni, csak megerősítették.*

Ezekből látható, hogy a felülvizsgáló bizottság és az utófelülvizsgáló eszközölt műszaki tisztviselő teljesen korrektül és a legnagyobb lelkiismeretességgel járt el.

Téves információ alapszik egy helybeli lap ama híre is, hogy ép a leszakadt gerenda furatott meg a felülvizsgáló alkalmával és hogy akkor az egészségesnek konstatáltatott.

Kiváló tisztelettel

Varró Domokos.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATO.

Márcz. 1. Az orvosok szaktülése, d. u. 5 órákor.
Márcz. 2. A koldusápoló egyesület, vál. ülése, d. u. 5 órákor.
Márcz. 2. A városi árvaház igazgató választmányának ülése.
Márczius 3. A v.-velencei Népkör közgyűlése d. u. 8 órákor.
Márcz. 10. Bőjtői felolvasás a kath. körben d. e. 11 órákor.
» 17. » » » » » » » 11 »
» 24. » » » » » » » 11 »
Márcz. 22., 23., 26. és 27. Fősorozás a tűzoltó őrtanyán.

* **Közrendünk feje.** Nem egészen bizonyos, hogy a rend fenntartásához szükséges-e a főkapitányi állás. Hiszen városunkban már régóta nincs ez állás betöltve, azért egy csöppet sem rosszabb a rend, mint régen volt. Ezt a kérdést lehetne tanulmányozni a tény alapján s esetleg szép összeget takaríthatna így meg a város. Pedig úgy gondoljuk, hogy nem is lesz egyhamar főkapitányunk, hiszen még pályázat sem volt hirdetve. Igaz, hogy ehhez nem is kell pályázat, mert kinevezés útján esik meg a dolog, de hát a főispán mindig pályázatot szokott hirdetni a kinevezés alá eső állásokra is, ha kevesebb fontosabb is p. o legutóbb a megyei levéltárnoki állásra, lehetetlen tehát, hogy ilyen fontos állásnál mellőznék szokott eljárását. Mi volna erre az ok? Van talán in petto reselvált egén? Akkor miért a huza vona. Ez esetben különben igen nagy érdeklődéssel várjuk, hogy ki lehet az az abszolút értékű egén, a ki mellett más szóba sem jöhet nagy Magyarországon, hanem versenyen kívül kell nyernie. Ismételjük ez volna az első eset, mikor a pályázhatás kizárásával nevezne ki a főispán hivatalnokot — megtagadva összes eddigi praxisát. — Tegnap ismét szétterjedt a híre, hogy Gerő Ármint nevezte ki r. kapitányává a főispán és még

sem nyert megerősítést e hir. Tulajdonképen miért ez a komédia és titkolódzás és hisztizelés.

* **A bibornok kegyadománya.** Dr. Schlauch Lőrincz bíboros püspök havi kegyadománya, 600 korona márczius 1-én délután 2 órákor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben. Ozv. Grunwald Henrikné, alelnöknő.

* **Polgármesterünk gyámleánya.** Hogy mennyi mindenféle ügyel-bajjal fordulnak, — különben is minden percét igénybevevett — polgármesterünkhöz, igazolja az alábbi eset. A kis Schwarz Margitka addig nyomorgott, éhezett, fázott és hullatta könyeit, míg végre, — mint instanciájában elmondja, — eszméje támadt. Elhatározta, hogy megkéri szépen a szegények és árvák igazi atyját, polgármesterünket, fogadná őt gyámleányának. Nagy hajlama van a tanuláshoz, igéri, hogy jól fog tanulni és ha megnő meghálálja a jócselekedetet és imádkozik a jó Istenhez, hogy a nagyságos urat sokáig éltesse, hogy több árvával is tehessen még jót. A teljesen elhagyatott Margitka kérelme eredményel járt. Lesz már gyámja is, — habár nem is polgármesterünk, — tanulhat, iskolába fog járni, nem fog többé fájni, éhezni, segélyeztetni fog, — a nyomor sajtolta könyűket letörli a — polgármester keze.

* **Kinevezés.** Mint értesültünk, dr. Beöthy László főispán városunk egyik legbuzgóbb hivatalnokát, Mendelényi Bélát a Nagyváros napilap főmunkatársát és kiváló tárczaíróit, megyei árvaszéki könyvelőnek nevezte ki. Az ambiciózus és tehetséges fiatal kollegának gratulálunk az új álláshoz.

* **Géczy János temetése.** Tegnap helyezték örök nyugalomra néhai Géczy János nyug. főszolgabíró hült tetemét, nagy részvét mellett Városunk előkelősége közül igen sokan voltak jelen; így Sal Ferencz kir. tanácsos, Szunyogh Péter alispán, Cziffra Gerő, Papp János, Géczy Lajos, Keszthelyi Zoltán, dr. Fráter Imre, Miskolczi Árpád, Hraniczky Károly, Kiss Elek, Biszterszky Iván, Gyöngyössi Lajos, Glatz Antal, Fehér Elek, Hant Gyula, stb. — A gyászszertartást és a gyászmisét Dencs János tb. kanonok esperes-plebánus végezte. A díszes ravatalt elborították a szebbnél-szebbkoszorúk, míg a nehéz, masszív érczkoporsón csupán a bánatos özvegy hatalmas babér koszoruja volt. A

Agrippina, Nero gonosz anyja, aluszsa itt zavartalan álmát.

Régi históriák jutnak eszembe régi emberekéről. Itt Bacoli öblében — s nem a bajaei öblében — himbálódzott a csendes hullámokon, ama végzetes éjszakán Agrippina hajója. Éppen a fiától jött Nerótól, kinél nagy lakoma volt. »Élj boldogon és én miattam vigyázz egészségedre, mert én csak érted élek és érted uralkodom« — e szavakkal vált meg Nero anyjától s búcsuzóul hosszú csókot lehelt fehér homlokára. Pedig a szörnnyeteg ekkor már elhátározta édes anyja vesztét. Agrippina párnájára dőlve ringattatja magát a szelid hullámoktól. Boldogságban uszlik, a miért gonoszságait elkövette, elérte, fia helyett ő uralkodik. Mellette bizalmasa, Acerronia Polla és egy rab-szolga, kik nem telnek be Nero kegyességének magasztalásával, Agrippina ábrándképeinek kiszínezésével. Egyszerre recsegés-ropogás, a hajó süllyedni kezd s csak éppen annyi idejük van, hogy a tengerbe ugorjanak, a hajó elsüllyed. Az oktan Accoronia egy evezőtől sújtva, holtan merül a habok alá, az okos Agrippina megmenekül. Nero terve így csak félig sikerült, Agrippina azonban nem kerülte el végzetét. Egy félig sikerült gyilkosság a császári gyilkosra is kényelmetlen s most még attól is félt, hogy anyjának szerencsétlen sorsa megindítja az ingatag tömeget s ő, a császár, akkor ejti el a császári jogart, mikor azt hitte, hogy ki sem háborgatja annak birtoklásában. Különben

ő, a ki meggyilkolta már a testvérét, két feleségét, hogy riadna vissza az anyagyilkosságától. A mint emberei hírül hozzák, hogy anyja megmenekült, gyors tanácsot tart meghitteivel s kiadja a parancsot egyik szabadosának Anicetusnak, hogy a mit megkezdett, hajtsa is végre. »Ezen naptól fogva vagyok császár« kiáltott fel örömmittasan, midőn bérenczét elbocsátotta.

Nero jól számított. A tömeg Agrippina villája előtt cs. portosul, mely a lucrinusi-tó partján feküdt. Örül, ujjong az anyacsászárné megszabadulásán, ez fáradtan fekszik puha párnáján. Egyszerre félbeszakad a nép zajongása a villa előtt, Agrippina szobájában megjelennek Anicetus s gonosz czinkosai. Még van annyi ideje, hogy e szavakat mondhassa a közlekedőknek: »Ha Nero azért küld, hogy engem üdvözölj, ugy mondd meg neki, hogy jól érzem magam; de ha azért jössz, hogy büntényt kövess el, sohasem hiszem el, hogy fiam parancsolta neked az anyagyilkosságot.« Kardok járják át szívé, az örült Nero ujjong terve sikerültén.

A tenger csendesen morajlik, Nero palotájából csak romokat látok, a lucrinusi villának helyét mutogatják.

A nap a tengerbe merül, haza felé térünk. Puteoli s Nápoly között egy kis szigetet látunk. Parányi az egész, Nisidának hívják. Ennek is megvan a maga története. Egy fehér házikó látszik, ott állott egykor a dúsgazdag Lucillus nyaralója. Itt vonta meg magát pár napra Brutus, azon összeesküvők egyike, kik Julius

Caesart, a mindenható imperátort, Kr. e. 44. márczius 15-én meggyilkolták. A dörék, összeesküdtek, hogy megmentésék azt, a mi már akkor nem volt — a köztársaságot. Azt hitték, hogy egy ember legyilkolásával a történelem folyását meg lehet változtatni. Vakok voltak. Ideális lelkesedésükben nem látták, hogy a már méltelylyel telített római népnek nem a köztársaság levegője kell, hanem ingyen kenyér s circusi látványosságok. Caesar meghalt, de az eszme, a melyet képviselt, az egyeduralom eszméje diadalmaskodott s Octavianusban testet öltött. Caesar hült tetemének látása az eleddig tőle dédelgetett nép kitörő szenvedélyét a szabadsághősök ellen fordítja s a becsületes, tiszta jellemű Brutusnak, a lelkes Cassiusnak menekülni kell Rómából. Ekkor jött Brutus Nisida szigetére, a nápolyi öbl e kies pontjára. Itt találkozott még Ciceróval, itt vett búcsút érnnyekben gazdag, hűséges hitvesétől Porciától, Catonak férfias lelkű leányától. Innen ment Macaedoniába, hogy a szerencsétlen philippii ütközet után önkezével vessen véget életé fonalának.

Régi históriák ezek régi emberekről. Patlant az ostoros, via Parthenope, Nápolyban vagyunk.

Dr. Tóth-Szabó Pál.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Péntek: Szókimondó asszonyság.

Szombat: Pezsgő után.

Vasárnap:) d. u.: Szulamit.
este: Pezsgő után.

A színügyi bizottság ülése.

Nagyvárad város színügyi bizottsága tegnap tartott ülésén tárgyalta a márczius hóra kitűzött darabok műsorát.

Az ülésen dr. *Hoványi Géza* elnökölt: jelen voltak: *Mezey Mihály*, *Rádl Ödön*, dr. *Várady Zsigmond*, *Rimler Károly*, *Pallay Lajos*, *Beczka Lajos*, dr. *Dési Géza* és *Somogyi Károly* színigazgató.

A márcziusi műsor.

Elnök előterjesztette a márczius hóra kitűzött darabokat.

Somogyi Károly színigazgató kijelentette, hogy a műsor nem állapítja meg a napokat, hanem általánosságban felsorolja az előadandó darabokat.

Ki vannak tűzve márczius hóra: *Pezsgő után* (uj), *Büvös vadász*, *Csárda virága* (uj), *Viczeadmírális* (uj), *Eleven ördög*, *Rip*, *Gésák* (*Miss Mary Hartonnal*), *Bölcső*, *Idegen nő*, *Tosca*, *Stuart Mária*, *Medea*, *Tékozló apa* (uj), *Első vihar* (uj), *Hálóközi ellenőre*, *Charlie néneje*, *Három testőr*, *Baba* (*Forrai búcsuja*), *Arany lakodalom* (márcz. 15-én), *Ocskay brigádéros* (uj), *Trónkereső* (*Szigligeti emlékére* márcz. 24-én, *Hőfőherke* (uj).

A műsört elfogadták.

Előképek — jótékonyezélra.

Ezután dr. *Hoványi Géza* elnök előterjesztette, hogy özv. *Des Echerolles-Kruspér Sándorné* urna tervbe vette, hogy a vörös kereszt, fehér kereszt egyletek, a városi és Erzsébet árvaház javára a színházban három délután előképeket mutatnak be műkedvelők. Az eszmét a főispán és a polgármester is protogálja.

Hosszu vita fejlődött ki e kérdés körül.

Dr. *Várady Zsigmond* károsnak tartja a színigazgatóra az engedély megadását, mivel ez tönkre teszi az esti szín-előadást. Mondja ki a színügyi bizottság, hogy az engedély megadását nem javasolja. Más egyesületek is vannak s ezek is jönnének hasonló kérelemmel.

Rimler Károly főjegyző más véleményen van. Egy este különben is jótékonyezélra van fenntartva. Az igazgató nem veszít semmit.

Rádl Ödönnek az a véleménye, hogy valamiben részesíteni kell az igazgatót.

Somogyi Károly kijelenti, hogy ez a három délután azt jelentené, hogy elveszt három estét.

Mezey Mihály ismerteti az előképek terveit. Ez meg lesz, ha nem a színházban másutt. Bizzák a rendezőségre, hogy az igazgatóval egyezzen.

Dr. *Dési Géza* csatlakozik a dr. *Várady Zsigmond* véleményéhez, mert nem akar érzékeny kárt okozni az igazgatónak.

Rádl Ödön szerint a színigazgató véleménye az irányadó. Elfogadja elvileg a dr. *Várady Zsigmond* véleményét, de azért nem szeretné ha szembe állítanák az igazgatót a jótékony előadás rendezőivel. Ezért vegyék le a kérdést a napirendről. Egyezzen az igazgató.

Pallay Lajos azt fejt ki, hogy kényyszerhelyzetbe nem szabad hozni az igazgatót.

Dr. *Várady Zsigmond* lemond a bizottsági tagságról, ha ennek nincs joga az ilyen kérdések elbírálására.

Beczka Lajos a kikötött egy estét adná át jótékonyezélra az előképekhez.

Dr. *Hoványi Géza* osztja a dr. *Várady Zsigmond* felfogását. Azonban a kérdést gyakorlati oldaláról kell elbírálni. Bizzák a színigazgatóra a tárgyalásokat.

A vita befejeztetvén, határozatképen kimondották, hogy az előképek rendezése által a színigazgató anyagi érdekeit veszélyeztetve látja s ezért a határozathozatalt felfüggesztette; egyezzenek a színigazgató és a rendezők s majd ismét terjesszék elő a megállapodásaikat.

Végül engedélyt adott a színügyi bizottság, hogy *Delin* karmester 25 éves jubileuma alkalmából egy délutáni előadást tartanak.

Madame sans gêne.

Már csak megtartjuk a francia czimet. Az a »szókimondó asszonyság« magyar, de egy kissé vaskos.

Maga az előadás is jobban megérdemli a francia czimet, mert leszámítva itt-ott a megakadozásokat, általában könnyedén, simán ment. Nem volt valami páratlan jó előadás, látszott néhol egy kis készületlenség, de azért általában meg lehetünk vele elégedve.

Az est sikere *P. Szép Olgáé*, a ki a czimszerepben egyik legjobb alakítását mutatta be. Eredeti természetesség, kedves darabosság jellemezte egész játékát, a milyent *Madame sans gêne* megkíván. A csattanós mondások kellő pointírozásával meg éppen viharos tapsokat provokált. Ennek dacára kellő helyen a kellő diszkrecziót is tudta alkalmazni, a mi szintén nem csekély érdem ilyen kikapós és könnyen elragadós szerepnél. Sikerét még emelte pompás öltözéke, de nem emelte a hozzá és a karhoz sehogy se illő veres haj.

Igen jó *Lefebvre* volt *Pintér Imre*, a ki mint jó férj, méltán osztozkodik *Hubscher Kata* sikereiben. *Peterdyt* (*Napoleon*) dicséret illeti mint színészt, bár itt is több hév és több melegség elkelt volna játékában. Mint rendezőnek azonban figyelmébe ajánljuk, hogy a tömeg jeleneteknél a nyugalom unalmat jelent. Így volt az előjátékban, a hol kitörő heveskedések és szoborszerű mozdulatlanság ötletszerűen váltakoztak a statiszták seregében.

Dési Alfréd (*Neiperg*) ily, kisebb szerepeken kezdve lehetne jó színészsze nevelni. Tegnap pl. egészen jól megállta helyét; lassan járva, tovább érhet. Ellenben teljességgel nem volt való *Füredi*-nek *Savari* szerepe. Nagyon lerítt róla. *Szilágyi Dezső* (*Fouché*) sem volt elemében; a nagy cselszövőnek rava-zságát sehogys tudta megérthetővé tenni.

Kisebb szerepekben jók voltak *Balázs Olga* (nápolyi királyné), *Somogyné* (*Eliz hercegnő*; már nem egészen neki való szerep) *Bérczi Gyula* és *E. Kovács Mariska*.

Ismételjük, hogy az általános sikerből sokat levont egy-két akadozás, melyek különösen az előjátékban fordultak elő. Inkább több próba és későbbi előadás, mint ilyen bosszantó szépség hiányok.

K. A.

A szombati bemutató. Szombaton kerül bemutatásra *Pintér Imre* ötletes, mulattató bohózata, a *Pezsgő után*. Az érdekes premierre a szerző személyes vezérlése alatt hosszabb ideig nagy kedvvel teljes ambícióval készültek a szereplők. A darabban, melyet *Pintér maga*

rendez, az egész vigjátéki személyzet játszik. Főszerepe van *Pintérnének*, *Szoher Olgának*, *Nyáraynak*, *Pintérnek* és *Bognárnak*. Vasárnap este ismétlik a bohózatot.

A mai előadás. Ma, pénteken másodszer kerül előadásra a Szókimondó asszonyság az első szereposztásban.

Az Idegen nő. *Paulayné Adorján Berta* vendégfelléptével kedden az Idegen nőt, a Nagyváradon rég látott kitűnő drámát újítják föl. A drámában a vendégművésznőn kívül kitűnő szerepe van *Balázs Olgának*, aki ez alakítás keretében szép tehetségét teljességében föltárhajta. A többi főszerepek a drámai személyzet java erői közt oszlanak meg.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 137.

Idénybér. 135 sz.

Nagyváradon, pénteken, 1901. márcz. 1-én

A szókimondó asszonyság.

Színmű.

SZEMÉLYEK:

Napoleon	— — — —	Peterdy Sándor
Mária Lujza, neje	— — — —	* * *
Lefebvre Marschal, herceg	— — — —	* * *
Katrin, neje a hercegnő	— — — —	P. Szép Olga
Fouché, otrantói herceg	— — — —	Szilágyi Dezsőné
Mária Karolina nápolyi királyné	— — — —	Balázs Olga
Eliz, hercegnő	— — — —	Somogyiné N. Julia
Neiperg gróf	— — — —	Deésy Alfréd
Savari rendőrminiszter	— — — —	Füredi József
Savariné	— — — —	Batizfalvi
Despreaux, tánczmester	— — — —	Bérczi Gyula

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Támlászek 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vásár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holnap szombaton, márczius 2-án

Pezsgő után.

Bohózat.

Igazságszolgáltatás.

A férj bosszuja. *Göz Imre* tiszaszőlősi földmives csak tavaly jutott arra a kellemetlen felfedezésre, hogy a felesége az ő oldala mellett már több mint tíz esztendő óta viszonyt folytatott *Fekete Imrével*. A megcsalt embert ez a felfedezés szörnyen elkeserítette és bosszút forralt felesége csábítója ellen. Felkereste barátait *Nagy Istvánt* és *Mészáros Imrét* és miután pálnkával alaposan leütötte őket, sirva panasolta el előttük a baját.

— Ha jó komák vagytok, akkor elteszitek láb alól azt a gazembert!

A jó komák tenyerébe csaptak:

— Ma utóljára öleli meg a feleségedet *Fekete Imre!*

Ugy is volt. Lesbeállottak a Göz háza előtt és mikor a mítsem sejtő *Fekete* onnan kilépett bottal és fejszével nekiálltak s agyonütötték.

Ezért aztán mindhárman az egri esküdtbíróóság elé kerültek, amely szándékos emberölés büntetésében mondta ki őket bűnösnek és Gözt, mint felbujtót 12 évi, *Nagy Istvánt*, mint

tettet 7 évi, Mészáros Vinczét pedig 8 évi fegyházra ítélte. Az ítélet ellen a vádlottak semmisségi panaszt jelentettek be, a melyet ma a kir. kuria III. büntetőtanácsa elutasított.

REGÉNY-CSARNOK.

Sibilla.

Írta: Adalbert Károly.

Németből fordította: Lubinszky Anna.

40. Már körülfojták karjai, kifejezhetetlen biztonságban érzé magát, szótlannul szabad folyást engedett könnyeinek.

Joachim mély érzéssel szoritja szívéhez s néma öleléssel gondolta:

— Még jobban kell szeretném, mert gyöngé, én erős vagyok. Szegény gyermek nem késhetem, hogy enyémmé tegyelek. Szerelmem mindentől felszabadít, mi most nyomást gyakorol reád. Szerelmem teljében, mélységében érezni fogja, hogy ez az egyetlen elem, melyben élhet. Igen, szerelmem hatalma oly lényekké fog változtatni, kiket Isten egymásnak teremtett, hogy a világ legboldogabb halandói legyenek!

Sibilla szívén pihente ki a harc fáradságait Pillanatra feladta az ellenállást s szívből óhajta, hogy örökre megszűnjön az. Igen, remélte is a perczben.

— Nem beteges feszültség, zavaros álom-e mindez, mi lelkemet izgatja? gondolá. Próbára teszem, alvatom magam, mindent megteszek mit kívánnak. Talán felébredek, hogy boldog legyek. S ha nem? Akkor Unica elmegy s én feloldozhatatlan kötelességgel le vagyok lánczolva, mely ellen minden harc megszűnt — Legyen! Jöjjön a minék jönni kell!

— Elhatározásához hiven vonszolta magát a hosszú hét alatt. Mind nagyapja halálakor a virágzó leány halvány árnyék, élettelen automát lett.

Ismét vasárnap volt. Falkék a világ legszorgalmasabb templomba járói voltak, máma is át akartak Leuenchagenbe menni.

Maga sem tudta, hogy történt, Sibilla az utóbbi vasárnap otthon maradt. Joachim ma sem biztatja a jövetelre. Az idő csunya, arca halvány, ajánkozott hogy otthon szórakoztatja.

— Mi jut eszedbe! kérdi meglepetve, három vasárnap egymás után! Nem, minden esetre megyek!

Hányszor volt Sibilla ezen templomban. Mily rég ideje, hogy Sylia-Mysing asszony fekete koporsója itt állott s a borzalomtól menekülve a napfényre futott lepkét fogni.

Joachim nézte a sajtáságos gyermeket s nem értette. Megértette most halvány menyasszonyát, ki a faragott, Szűz Mária kép alatt ült szembe Basilius lelkészszel, kinek remek szavai távol zümmögéshez hasonlóan jutottak füléhez, mialatt szemei a kert tölgy leveleinek játékát nézegették.

A prédikáció után a jegyesek kihirdetése következett. Nem figyelt oda mégis hallotta e két nevet: Falk Joachim — Blum Sibilla mint jegyesek, harmadszor.

Semmi különös nem volt. Tudta hogy halotta, mert az esküvő közeledett.

Mégis, halotthalvány arca pár pillanat múlva, a mellette ülő Gertrud vállára hanyatlott; s nem csekély feltűnést kellett, midőn az elájult menyasszonyt a templomból ki kellett vinni.

A szabad levegőn eszméletre tért. Joachim oldalán szótlannul ment haza. Itt teljesen kimerülve, felöltözve, az ágyra dült s azonnal elaludt.

Gertrud fel akarta költöni az alvót, de Wiebecke asszony megparancsolá, hagyják addig aludni míg akar.

Délután is órákon át aludt. Az aggodalom nem hagyott nyugtot Joachimnak. Nem tudta megállni, hogy egy pillantást ne vessen a kamarácskába, melyet Sibilla Gertruddal megszórtott.

Nagyon lassan, vigyázva kinyitá az ajtót s figyelve állt ágya előtt. Aludt, de nyugtalanul

hánnya vetette magát. Lélegzete rövid volt lázas pir arcán, homlokán gyenge ráncz képződött.

Joachimnak e kis árnyék sötét felhőnek tűnt fel, mely fenyegetőleg emelkedett mindkettőjük feje felett. Nem nézhette a fájdalmas vonaglást ajka körül mely kezeit görcsös mozdulatba hozta.

Egy rejtély előtt állt, melyet nem tudott megfejteni, nem akart elismerni. Hisz tagadhatatlanul világos, biztos, hogy az övé. Talán egy harmadik ellenséges érzelmekkel lépett közéjük. Unica az, gyermekiségének rossz szelleme? Nem, lehetetlen, ehhez Unicának nincs hatalma.

Kézét önkénytelenül Sibillára tette, biztosítani akarva magát, hogy még az övé, hatalmában van.

Az érintés nem ébreszté fel az alvót. Ellenkezőleg, előbb keze azután egész teste nyugodt lett.

Arczán bájos mosoly jelent meg. Erősen összeszorított ajka kinyílt mint gyenge álomba. Nem csoda hogy Joachim az alvó gyermek látásánál diadalmasan gondola:

— Ime, szerelmemnek mindent legyőző hatalma!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Vilmos császár életveszélyben.

Budapest, febr. 28. (Saját tud. táv.) Vilmos császár Berlinben ma a déli órákban kastélyába hajtatott, fogata a brandenburgi kapuhoz ért, mikor a villamos kocsis, melynek fékezője felmondta a szolgálatot, nekiment.

A császár kocsisa utolsó pillanatban visszarántotta a lovakat. Ezek visszahorkanva megállottak, de ennek daczára a villamos mégis surolta a fogatot. Vilmos császár csak akkor vette észre, mikor már túl volt a veszélyen és a fogathoz óriási tömeg rohant. Készönt és tovább hajtatott.

A trónörökös Meránban.

Merán, febr. 28. Ferencz Ferdinánd trónörökös főherczeg nejével ma reggel hosszabb tartózkodásra Meránba érkezett.

Millió csőd.

Budapest, febr. 28. (Saj. tud. táv.) Az Adler Ignác és fia cég, mely egy millió alaptőkével rendelkezett, ma fizetés képtelenségét jelentett be.

A kamatláb leszállítása.

Bécs, febr. 28. Az osztrák-magyar bank főtanácsa mai ülésén a vezér titkárnak a bank és a pénz- s deviza-piacz helyzetéről szóló jelentésének meghallgatása után elhatározta, hogy a bankkamatlábát 1/2%-kal leszállítja. E szerint holnaptól vagyis márczius elsejétől kezdve a kamatláb, váltók, árujegyek és értéktárgyak leszámítolásánál 4%, állami járadékok, sőtanya jegyekre, magyar kincstárjegyekre és bankzáloglevelekre adott kölcsönöknél 4 1/2% és más értékpapírokra adott kölcsönöknél 5% lesz. (M. T. I.)

A búrok küzdelme.

London, febr. 28. A reggeli lapok azt jelentik Standertonból, hogy a French tábornok által zsákmányul ejtett búr ágyúk el voltak ásva és a lövészek találtak rájuk, mikor az angol szállító-oszlopot át akarták vinni egy megáradt folyón. Ugyanott nagy mennyiségű lövésztartást ástak ki.

French tábornok megdicsérte a lövészeket ügyességükért. A Daily Mail jelenti De Aarból tegnapi kelettel, hogy 26-án sokkal több búr fogtak el mint előtte való nap. A foglyok között, a kiknek száma most már körülbelül 200, két búr parancsnok is van. A Standard-nak jelentik Pretóriából 26-iki kelettel, hogy Botha Lajos egy kis búr csapattal átkelt a delagoai vasuton és most Middleburgtól északra áll. Valószínűleg a viljoensi főhadiszállás és a búr kormány székhelye felé tart, mely utóbbi Roosenkal mellett van. (M. T. I.)

Budapest, febr. 28. (Saját tud. táv.) Ma érkezett táviratok szerint, mint az esti lapok is közlik, Botha tábornok tegnap Kitchener tábornoknak megadta magát.

A beteg Boris herczeg.

Szófia, febr. 28. Boris herczeg állapotában lényeges rosszabbodás állott be. Az orvosok attól tartanak, hogy újból tifuszbeteg lett, Allapota aggodalomra ad okot.

Harc a kitüntetésekért.

Budapest, febr. 28. (Saj. tud. táv.) Királyunk Millerand francia kereskedelemügyi minisztert a kiállításért a Lipót-rend nagykeresztjével tüntette ki. A francia kormány azt hitte, hogy a miniszter szoczialista voltáért a kitüntetés elmarad s illetékes helyre intést küldött, hogy ha a kitüntetés elmarad, visszavonják a magyaroknak és osztrákoknak adott összes francia kitüntetéseket.

El Ausztráliába.

Melbourne, febr. 28. Az új ausztráliai szövetségi kormány miniszterelnöke táviratilag értesítette Chamberlain gyarmatügyi minisztert, hogy az idegen államokat megfogja hívni, hogy az első ausztráliai szövetségi parlament megnyitására képviselőket és hadihajókat küldjenek ki. (M. T. I.)

Merénylet egy miniszter ellen.

Pétervár, febr. 28. Az orosz távirati ügynökség jelenti: Bogolepov közoktatásügyi minisztert tegnap délután a kihallgatások alatt Karpovics Péter gomeli polgár egy revolverlövéllyel nyakán megsebesítette.

Két minisztert lefejeztek.

Budapest, febr. 28. (Saj. tu. táv.) Kínában megkezdtek az európaiak ellen elkövetett vérengzések bűnöseinek kivégzését. A háborzongató dologról a következő távirat szól:

Peking, febr. 28. Chisi közoktatási és Csucsangju igazságügyi minisztert ma végezték ki a császári rendeletek és a hatalmak követeléseinek értelmében. Azt az utcát amelyen a kivégzés történt, német, francia és amerikai katonaság szállta meg. Az elítélt hivatalnokokat tárgonezák hozták a vesztőhelyre japán katonák fedezete alatt. Mind a két elítélt kínai hivatalnoki ruhát viselt, de rangjuk jelvényei nélkül.

A halálra ítélt minisztereket egymástól 20 lépésnyire állították fel. Előttük már készen állott a verpad. Még egyszer felolvasták a halálos ítéletet, aztán megkezdődött a borzalmas munka.

A hóhér először Chisibez lépett, akit öt pribék fogott körül, Chisi hatalmas tarmetű,

őszhaju szakállas férfi; teljes disz egyenruhában állt a vérpad elé. A pribékek szabaddá tették az elítélt nyakát s egy pillanat múlva a közoktatási miniszter feje a porba hullott.

A másik elítélt reszketve nézte végig a kivégzést. Iparkodott megállani a lábán, de ha nem támasztották volna, összerogyott volna. Meglátszott rajta, hogy jó adag ópiumot vett be, amit bizonyára börtönébe csempészték. Mikor a hóhér hozzálépett, lehunyta a szemét. Szinte félholt volt, amint a pallos lecsapott nyakára.

A kivégzés után a csapatok dobszó mellett elvonultak és a kíváncsi kínai nép a vesztőhelyhez tódult. A hóhér legényei a két fejet a törzökhöz varrták, diszes koporsóba tették és átadták a két kivégzett minisztert családjának.

Köln, febr. 28. A Köln. Ztg. tudósítója érdekes adatokat közöl a kínai udvarnak Sán-sziban való tarózkodásáról. Eszerint az özvegy császárné arra a hirre, hogy a szövetséges csapatok előnyomulnak, valósággal kétségbe esett és sírógörcsöt kapott. A császárné azonnal lefokozta Tuan herceget és megparancsolta, hogy a keresztényeket senki se merje bántani. Utközben kirabolták a császár kíséretét.

Körber a királynál.

Bécs, febr. 28. Körber miniszterelnököt a király ma reggel kilenc órakor audiencián fogadta. Körber előterjesztést tett a királynak a politikai helyzetről s a pártok legújabb állásfoglalásairól. A reggeli lapok azon hire, hogy Körber és miniszter társai lemondanak, nem felelnek meg a valóságnak. A király a Körber-kabinetet nem akarja elejteni, sőt a lengyeleknek sem szeretne különös engedményeket tenni.

A kínai császár utja.

Sanghai, febr. 28. Kínai forrásból eredő hírek szerint Juansikkai csapataiból hat zászlóalj Mei tábornok parancsnoksága alatt Szinganfuba megy, hogy a császárnak Pekingbe való visszatérésekor elővédül szolgáljon. (M. T. I.)

Tüntető munkanélküliek.

Bécs, febr. 28. (Saj. tud. táv.) Az osztrák képviselőház előtt tegnap a munkanélküliek tüntetést rendeztek, azonban a rendőrség idejében szétverte a tüntető csapatot.

Japán dolgok.

London, febr. 28. A Times-nak jelentik Tokióból, hogy a felsőház azt a szándékát nyilvánította, hogy a képviselőházban már elfogadott adótörvényjavaslatokat elveti. A császár erre elrendelte, hogy a felsőház csak tíz nap múlva üljön ismét össze. A felsőház oppozíciója főleg a kabinet némely tagjaival való elégedetlenségnek tulajdonítandó. A dilemmát valószínűleg császári leirattal fogják megoldani, a melyben a felsőháznak a javaslatok elfogadását ajánlja.

Válság Ausztriában.

Budapest, febr. 28. (Saj. tud. táv.) Bécsből vett értesülés szerint Körber miniszterelnök állása határozottan megdőlt s már legközelebb be is nyújtja a kabinet lemondását. Utóda hir szerint Gaucs lesz.

Krüger gyásza.

Brüsszel, febr. 28. A Petit Bleu-nak jelentik Utrechttől, hogy Krüger elnök táviratot kapott Pretóriából, a melyben veje, Kusi Malan és unokája, Krüger Péter halálát közlik vele. Mind a ketten Delarey csapatához tartoztak és a Rustenburg környékén nemrég vívott csatában estek el.

Kína és Oroszország.

London, febr. 28. A Times pekingi tudósítója egy tegnap földadott táviratban lapjával egy egyezménynek a kivonatát közli, a melynek aláírását Oroszország Kína pétervári meghatalmazottjától kívánta. Általában ez a közlemény nem igen tér el az orosz pénzügyminiszternek a Times e hó 20-iki számában már nyilvánosságra hozott javaslataitól. Az újabb és az időközben módosított pontok közül a fontosabbak ezek: Tekintettel az ország rendezetlen viszonyaira, az orosz csapatokat, a melyek a vasuti rendszert gyakorolják, szaporítani kell, míg az ország pacifikációját be nem fejezik és a szóban forgó egyezmény négy utolsó záradékát végre nem hajtják. Más állam alattvalói sem hivatalos állást nem viselhetnek Mandzsorszámban, sem kínai katonák és tengerészek kiképzésére nem alkalmazhatók Észak-Kínában (az egyezmény szavai szerint: »Kína északi helyein). A négy utolsó záradék a következő rendelkezéseket foglalja magában: Az Oroszország hadi kiadásaiért járó kárpótlás megfizetése a többi hatalmasságok kártérítésével egybehangzóan és együtt történjék, a fizetési feltételeket pedig később fogják megállapítani: A mandzsuri vasut megrongálásáért járó kártalanításra nézve a vasuttársasággal magával egyeznek meg a kínai kormány. A kártérítés vagy teljesen kifizetendő vagy fizetés helyett valamilyen kereskedelmi eredményt tegyenek. Végül kijelenti Kína, hogy hozzájárul Oroszországnak ahhoz a kifejezett szándékához, hogy Madsuországtól Pekingig vasutat épít.

KOZGAZDASAG.

A nagyváradi országos vásár. A tavaszi országos vásár a következő napokon fog megtartatni:

Márczius havában: (Gergely hetében) 8—9. péntek és szombat sertés- és juh-vásár, 10 11—12. vasárnap, hétfő és kedd terménybarom- és ló, továbbá 13. 14—15. vasárnap, hétfő, kedd, szerda, csütörtök és péntek, kézműipar és általános vásár.

A keresztény szövetkezetek országos központja mint szövetkezet igazgatósága tegnap este tartotta ülését a József köruti helyiségében. A keresztény szövetkezetek országos központja múlt év végéig Zichy Aladár gróf vezetése alatt mint magánintézmény működött és ekkor alakult át kereskedelmi társasággá.

Az új igazgatóság tegnap tartotta első ülését, melyen Zichy Aladár gróf örömmel üdvözölte az új igazgatóságot, mint jogutódját a régi központnak és mindenekelőtt megalakulásra hívta fel az igazgatóságot. Az igazgatóság Boromisza Tibor kalocsai kanonok beszéde után nagy lelkesedéssel újból Zichy Aladár gróftól választotta meg elnöké.

Alelnökök lettek: Major Ferencz országgyűlési képviselő és Giesswein Sándor dr. győri kanonok.

Az igazgatói tiszttel újból Gyürky Ödönt

bízták meg, a kereskedelmi osztály vezetője Pisky Zoltán lett.

Zichy Aladár gróf újból elfoglalván az elnöki széket, jelentést tett a központ eddigi működéséről. Eddig 160-nál több szövetkezetet alakított a központ, melynek üzletrészeiből eddig 511-et jegyeztek 51100 korona értékben.

Hálával emlékeztet meg az elnök Hornig Károly báró veszprémi püspök nagy adományáról. Az áldozatkész főpap 10000 koronát ajándékozott a szövetkezeti ügy előmozdítására.

Az igazgatóság ezután megválasztotta a szövetkezet hivatalnokait, megállapította az ügykezelés szabályait.

Elhatározták továbbá, hogy a már létező szövetkezetek vezetőivel márczius hó folyamán vidékenként értekezletet fognak tartani. Később pedig a múlt évi katolikus nagygyűlés határozatai értelmében vidékenként gyűléseket fognak tartani a szövetkezeti ügy előmozdítása céljából.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, február 28.

Osztrák hitel	— — — — —	672 50
Magyar hitel	— — — — —	683.—
Allamvasút	— — — — —	670 50
Rimamurányi	— — — — —	480 —
Magyar jelzálog	— — — — —	4 15 —
Salgótarjáni	— — — — —	— — —
Wagon-kölcsön	— — — — —	— — —

Határidők.

Budapest, február 28.

Buza októberre	— — — — —	7 70
Buza áprilisra	— — — — —	7 50
Tengeri	— — — — —	5 34
Rozs okt.	— — — — —	6 65
Zab ápr.	— — — — —	6 28
Káposzta, repész, aug.	— — — — —	— — —

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. február 28-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	118 25
Magyar koronajárdék	— — — — —	93 55
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹⁰ %	— — — — —	121 50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹⁰ %	— — — — —	100 50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	119 —
Magyar földterhermentési kötvény 4%	— — — — —	93 15
Italmérségi jog megváltási kötvény	— — — — —	99 30
Horváth-szlavónföldterhermentési kötvény	— — — — —	93 50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	170 —
Tiszaszabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	142 50
Osztrák járdék papírban	— — — — —	98 25
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	98 10
Osztrák kájjárdék aranyban	— — — — —	117 75
Osztrák korona járdék	— — — — —	98 25
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	187 —
Osztrák magyar bank részvény	— — — — —	16 70
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	682 50
Osztrák hitelintézet részvény	— — — — —	670 20
Párisi vista	— — — — —	95 35
20 frankos arany (Napoleon'or)	— — — — —	19 08
Németbirodalmi márka	— — — — —	117 35
London vista	— — — — —	240 50
20 márkás arany	— — — — —	25 50

Dr. VUCSKICS GYULA.

Önkénytes árverés.

F. évi márczius hó 3-án, d. e. 9 órától kezdve 18 drb. berni és simmenthali fajta tenyészmarha melyek között van 12 drb. fejős tehén 1 drb. 3 éves, 1 drb. 15 hónapos berni bika és 4 drb. különböző koru üszörborju önkénytes árverésen fognak eladatni.

Vasuti állomás. Less.

Pta.-Pankota, 1901. febr. 16.

Középesy Testvérek.

A
„TISZANTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken 6

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szerf. kath. lelkeszi hivatalok számára egyházhathóságilag jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak } anyakönyve, diósgyőri
Egybekeltek } papiron.
Meholtak }
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbőrbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papiron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

a Szent Vince intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

Krisztus követése. 80 fillér,
8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Liliomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László

nyomda részvénytársaság

elvéllal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos áruk mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legújabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hirlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok, körlevelek, falragaszok, hirdetésmények, részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek, pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok, meghívók, szinlapok, egyházi és mindennemű világi nyomtatványok, névjegyek, tánczrendek, palackfeliratok, sorsjegyek, gyászjelentések, levélpapírok és borítékok, valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szerf. kath. lelkeszi hivatalok számára főhathóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.
2. Megtértek jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.
4. Elvált házasságok jegyzéke.
5. Szertartás szerinti vagy házasságok jegyzéke.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.
9. Kereszteltek }
10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
11. Meholtak } papiron.

12. Bevételi }
13. Kiadási } számadás-ívek.

14. Adósok jegyzéke.

15. Kereszteltek }
16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
17. Meholtak }
18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
19. Iskolai jelentés.
20. Jelentés a templompénztár számadásairól.
21. Kereszteltek }
22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
23. Meholtak }

Anyakönyvek félbőrbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.